

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ДОКУМЕНТАЛІСТИКА ВОЄННОГО ЧАСУ: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ
АВТОРСЬКОГО ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЦИКЛУ «ДОЛІ ВІЙНИ»**

Здобувачки першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
групи ЖУРБ-1-21-4.0з
галузі знань 06 Журналістика
спеціальності 061 Журналістика
освітньої програми 061.00.01
Журналістика
Усик Анастасії Олександрівни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів
мають посилання на відповідне
джерело

(підпис студента) (ініціали, прізвище)

А.О. Усик

Науковий керівник:
Борець А.А.
кандидат наук із соціальних
комунікацій

Розширена шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка: ECTS _____

Допускаю до захисту перед ЕК

І.В. Погребняк,

завідувач кафедри журналістики та
нових медіа

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Київ – 2025 рік

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
1.1. Обґрунтування актуальності проєкту.....	3
1.2. Мета і завдання роботи.....	5
II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОЄКТУ «ДОЛІ ВІЙНИ».....	6
2.1. Теоретико-методологічні засади.....	6
2.2. Структура і рубрикація медіапроєкту.....	8
2.3. Контент та засоби виразності.....	10
2.4. Технічні й програмні засоби.....	12
2.5. Сфера застосування та результати апробації.....	14
2.6. Висновки.....	15
III. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	17
IV. ДОДАТКИ.....	18
V. ДОКУМЕНТАЦІЯ	21
VI. АНОТАЦІЯ.....	37

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Обґрунтування актуальності проєкту

Актуальність документального проєкту «Долі війни» полягає в необхідності показати життя українців у часи війни, розкрити їхню стійкість, переживання та боротьбу, щоб зафіксувати ці події для суспільства й історії. Проєкт спрямований на задоволення потреб суспільства в правдивій інформації про історії людей, які постраждали від бойових дій, або ж стали їхніми свідками чи рушійною силою. Окрім того, ці фільми висвітлюють героїзм і відвагу українців, що сприяє патріотичному вихованню та збереженню пам'яті про війну, а також привертає увагу всього цивілізованого світу до подій в Україні. Водночас використання сучасних технологій відеозйомки, монтажу і постпродакшну дозволяє створювати контент, який є привабливим для глядачів. Для охоплення аудиторії проєкт публікується в соціальних мережах, таких як Facebook та Youtube, а також транслюється на ефірному телебаченні ТелеРадіоСтудії «Бориспіль» (ТРС «Бориспіль»). Окрім того, короткі відео, вирізані з матеріалів, оприлюднюються в мережі Instagram для заохочення аудиторії до перегляду.

Проєкт цілком відповідає правовим нормам і журналістським стандартам, визначеним Конституцією України, а також Законом України «Про медіа», Законом України «Про інформацію», Законом України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», а також Кодексом етики журналіста, що забезпечує його якість та етичність.

Документальні фільми є одним із основних інструментів для висвітлення тем, що стосуються війни та її впливу на життя людей. Вони дозволяють глядачам особисто ознайомитися з історіями героїв та створюють емоційний зв'язок. Як стверджує продюсер Геннадій Кофман: «Це кіно, яке викликає зміни у суспільстві» [3].

Проект «Долі війни» має широкий потенціал для розповсюдження та може бути ефективно представлений у різних сегментах мовлення, зокрема в телевізійних передачах, на онлайн-платформах та фестивалях документального кіно.

Методика роботи передбачає визначення основних цілей і завдань кожного фільму, що дозволяє скласти детальний план проекту із зазначенням термінів та необхідних ресурсів. Далі відбувається пошук потенційних героїв для інтерв'ю, попередні бесіди з ними та узгодження деталей зйомок. На наступному етапі організовується знімальний процес: забезпечується необхідне обладнання, формується технічна команда, обираються та готуються локації для інтерв'ю. Після запису матеріалу здійснюється пошук і обробка додаткових інформаційних та мультимедійних джерел. Відео монтується із додаванням графічних елементів, музичного супроводу та титрів. Готовий фільм проходить перевірку редактора, після чого запускається його розповсюдження та просування. Для залучення аудиторії використовуються додаткові маркетингові інструменти, зокрема створення коротких відео із посиланням на фільм. Інноваційність таких матеріалів полягає у використанні сучасних технічних засобів для зйомок і монтажу, що дозволяє створити продукт, який може приваблювати сучасну аудиторію.

Унікальністю проекту є насамперед місцевий контекст. Зйомки жителів Бориспільської громади додає проекту особливості, оскільки він висвітлює життя суспільства у конкретному регіоні, з яким багато глядачів можуть себе ідентифікувати, а також віднайти з героями глибший зв'язок.

Новизна для аудиторії полягає в унікальності історій героїв, а також у позитивних і надихаючих фіналах кожного фільму.

1.2. Мета і завдання роботи

Мета проєкту – створити авторський цикл документальних фільмів «Долі війни», в якому показати силу українців через їхні життєві історії.

Завданнями роботи є:

- пошук героїв для фільмів із особливими та сильними історіями, пов'язаними з війною в Україні;
- розроблення концепції матеріалу;
- узгодження деталей зйомок зі спікерами, підготовка до інтерв'ю;
- вибір та підготовка локації для зйомок, організація знімального процесу;
- проведення інтерв'ю;
- написання сценарію до матеріалу, його озвучення, монтаж та публікація.

Концепція проєкту зосереджена на емоціях, переживаннях і внутрішній стійкості героїв, показаних через їхні особисті історії. Це дозволяє не лише глибше розкрити їхній досвід, а й викликати емоційний відгук у глядачів, сприяючи кращому розумінню суспільством подій в Україні.

Місія проєкту «Долі війни» – розповісти історії людей, чиє життя змінила війна, та висвітлити їхню незламність. Матеріали мають надихнути глядачів, підвищити обізнаність про війну в Україні та назавжди закарбувати ці події в історії.

Об'єкт – цикл авторських документальних фільмів «Долі війни».

Предмет – життя українців на тлі російсько-української війни.

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОЄКТУ «ДОЛІ ВІЙНИ»

2.1. Теоретико-методологічні засади

Збільшення ролі цифрових платформ у поширенні контенту, зокрема стрімінгових сервісів і соціальних медіа, робить їх основними каналами для промоції документальних фільмів. Сучасна аудиторія цінує контент, який викликає сильні емоції та розповідає про людські переживання, що робить документальні фільми про війну особливо актуальними. Глядачі дедалі частіше шукають справжні історії та реальні події, що робить документалістику важливим жанром в умовах інформаційного перенасичення [4].

У сучасній документалістиці успішно працюють такі автори, як Василиса Степаненко, Мстислав Чернов та Євген Малолетка – автори документального фільму «20 днів у Маріуполі», який у 2024 році отримав премію «Оскар». Їхній внесок у висвітлення подій війни та боротьбу в інформаційному просторі є неоціненним. «Мстислав Чернов зробив найцінніше, що може зробити журналіст у таких обставинах – він опинявся з камерою саме там і тоді, де одна з найбільших світових трагедій сучасності відбивалася на долі конкретної людини» [1]. Досвід цих авторів дозволяє виокремити ефективні методи роботи, які можуть бути корисними при створенні документальних фільмів. Зокрема, це максимальна відкритість, «ефект присутності» та описовий стиль подачі матеріалу, що допомагають передати емоційну глибину та правдивість подій.

В умовах розмаїття інформаційного простору та сегментації аудиторії важливо чітко розуміти, для кого створюється проєкт і як його сприйматимуть глядачі. Серед основної аудиторії документального циклу «Долі війни» можна виділити жителів громади Борисполя, людей, які безпосередньо або опосередковано постраждали від війни, а також тих, хто має досвід військової

служби, волонтерства чи бойових дій і може знайти у цих фільмах підтримку та розуміння. Окремою цільовою групою є іноземна аудиторія, яка прагне глибше зрозуміти події в Україні, а також професійні документалісти, які можуть використати цей проєкт як референс для власних робіт.

Жанрова природа медіапроєкту «Долі війни» зумовлена відтворенням реальних подій через справжні історії та інтерв'ю з безпосередніми героями. Жанр проєкту — документальне кіно, ключовими характеристиками якого є зосередженість на емоціях і переживаннях людей, а також фіксація й збереження пам'яті про важливі соціально-історичні події в Україні.

Формат «Долі війни» — це серія документальних фільмів, кожен з яких висвітлює окрему історію одного або кількох героїв. Тривалість матеріалів варіюється в межах 30–50 хвилин, що дає змогу глядачеві глибше зануритися в розповідь, розпізнати тематичні епізоди та зосередитися на визначеній тематиці протягом перегляду.

2.2. Структура і рубрикація медіапроєкту

Фільми проєкту «Долі війни» демонструються на кількох платформах: офіційній сторінці телеканалу ТРС «Бориспіль» у Facebook, YouTube-каналі та на ефірному телебаченні. Структура медіапроєкту організована у вигляді сценарної заявки для відеоконтенту. Наприклад, у фільмі «Полонена незламність» сценарна заявка складається з кількох частин:

1. Вступна частина: нарізка найцікавіших моментів фільму для залучення уваги глядачів; заставка проєкту; коротке введення до теми фільму в контексті війни в Україні; представлення героя, починаючи з його дитинства.

2. Основна частина: історія героя та його шлях; події війни, які сильно вплинули на нього.

3. Кульмінація: найскладніші моменти в житті героя, пов'язані з війною, психологічний та емоційний стан у цей період.

4. Заклучна частина: наслідки цих подій для героя, його поточний стан, підтримка рідних, позитивний кінець, що підкреслює силу духу героя і надію рідних на його повернення, зв'язок кінцівки з початком фільму; титри з зазначенням авторства та команди.

Проєкт має чітко визначену стилістику, що допомагає йому виділятися серед інших. Вона включає прості заголовки та описи, які коротко передають основні моменти фільму та його тематику. Візуальне оформлення використовує білі букви на червоному напівпрозорому тлі для акценту та впізнаваності. Для назви проєкту обраний шрифт «Nygth Serif Dark», а для заголовків конкретних матеріалів – «e-Ukraine Medium». Важливу роль в айдентиці відіграють прев'ю з фото головного героя та дизайном назв.

Лексика заголовків є короткою та чіткою, з фокусом на емоційну забарвленість, наприклад: «Життя після пекла», «Супергерой на протезах». Завершений і відредагований матеріал публікується разом з заголовком та коротким описом. Фільми з циклу «Долі війни» розміщуються в окремих

рубриках. На YouTube-каналі «ТРС «Бориспіль» є окремий плейлист із матеріалами проєкту, а на сторінці в Facebook вони публікуються у загальній новинній стрічці.

2.3. Контент та засоби виразності

Контент документального проєкту «Долі війни» є мультимедійним і містить відео, текст, зображення, аудіо та графічні елементи, які відповідають темі та місії медіа. Кожен матеріал є багатокомпонентним контентом, який ефективно використовує різні елементи для створення повної та захоплюючої історії. Залучення цих інструментів дозволяє глибше і правдиво передати зміст розповіді героя, підсилюючи і деталізуючи інформацію, яку можна одночасно побачити, почути та прочитати.

Основними елементами мультимедійного контенту в проєкті є текст, який з'являється на екрані при появі нового спікера для його ідентифікації, а також для висвітлення додаткових матеріалів з інших джерел, із зазначенням авторства. Текст також використовується в публікаціях у соціальних мережах, що додає контексту та розширює інформацію перед переглядом фільму.

Зображення є важливим інструментом у процесі створення контенту. Вони застосовуються в прев'ю до кожного фільму, що робить матеріал більш особистісним і доступним. Для додавання візуального інтересу використовуються фото з особистих архівів героїв та з відкритих джерел.

Головним елементом мультимедійного контенту є відео, яке розкриває історії героїв. Окрім інтерв'ю, використовуються відеокадри, зняті під час розмови зі спікером, а також матеріали з особистих архівів та інших джерел. Після випуску фільмів розробляються короткі відеоролики з найцікавішими моментами для залучення аудиторії та підвищення інтересу до повних версій фільмів.

Аудіоелементи також важливі для створення емоційного ефекту. Наприклад, голоси героїв, які не можуть бути присутніми на зйомках, додають емоційного забарвлення. Для підкреслення важливих моментів використовуються фонові музичні та звукові ефекти, що роблять відео більш насиченим і емоційно насиченим.

Таким чином, текст, зображення, відео та звук поєднуються для створення інтерактивного контенту. Відеофільми супроводжуються текстовими описами, музикою та звуковими ефектами, що поглиблюють сприйняття матеріалу.

2.4. Технічні й програмні засоби

Технічне оснащення відіграє важливу роль у створенні документальних фільмів, адже забезпечує високу якість відео, звуку та зручність при роботі над матеріалом. Для проєкту «Долі війни» використовуються професійні камери, які дозволяють знімати в високій роздільній здатності, що є важливим для подальшого монтажу та публікації на різних платформах. Камери, такі як **Fuji Film XS10**, **Canon M6 II** та **Panasonic G80**, забезпечують чітке зображення та широкий вибір функцій для різних умов зйомки.

Штативи **Malibu** гарантують стабільність зображення, особливо під час інтерв'ю та статичних сцен, де важлива точність і чіткість. Для запису високоякісного звуку використовуються **петличні мікрофони Comica**, що дозволяють мінімізувати фоновий шум та отримувати чистий звук навіть у складних умовах.

Додаткове освітлення, як **постійне світло FalconEyes** та **лед-освітлювач Ulanzi**, допомагає створити рівне та м'яке світло, що є критично важливим при записі інтерв'ю в приміщенні. Це дає можливість підкреслити емоції героїв та уникнути непотрібних тіней на обличчях.

Для монтажу відео використовується **Adobe Premiere Pro 2023**, що є потужним інструментом для створення якісного кінцевого продукту. Програма дозволяє додавати відеоефекти, переходи, титри та музику, що підкреслює емоційний настрій кожної історії. Після цього, матеріал проходить редакторську перевірку, а потім публікується в ефір телеканалу та на YouTube, Facebook та Telegram для розширення охоплення аудиторії.

Процес виробництва починається з вибору теми і головної ідеї проєкту, після чого проводиться дослідження та збір інформації про героїв. Написання сценарію, підготовка локацій, домовленості з героями щодо зйомок, складання графіку роботи, технічне забезпечення та проведення зйомок — все це є

частиною підготовчого етапу. В процесі зйомки також збираються додаткові кадри, що допомагають візуально доповнити розповіді героїв.

Результат – якісний мультимедійний контент, що містить відео, текст, зображення та звук, котрий ефективно передає емоції та зміст історій, допомагаючи глядачам зануритися в розповіді людей, чиї життя змінила війна.

2.5. Сфера застосування та результати апробації

Поширення творчого проєкту «Долі війни» через ТРС «Бориспіль» та різні соціальні медіа платформи, а також відеохостинги, має великий потенціал для досягнення широкої аудиторії. Фільми з цього циклу публікуються на офіційних сторінках телеканалу у соцмережах, таких як і Facebook та YouTube, а також транслюються на ефірному телебаченні. Це дозволяє значно розширити географію глядачів та залучити різні демографічні групи.

Крім того, на цих платформах, а також на особистій сторінці автора в Інстаграм, публікуються короткі відео з найцікавішими моментами з фільмів, що підвищує рівень залучення і стимулює інтерес до повних версій.

У середньому, матеріали на Facebook набирають понад 5 тисяч переглядів, а на YouTube — понад 500. У разі особливої популярності, деякі відео досягають понад 20 тисяч переглядів, що свідчить про високий рівень інтересу аудиторії.

Кількість підписників телеканалу «Бориспіль» у Facebook становить 14 тисяч, на YouTube — понад 16 тисяч, а кількість глядачів ефірного телебачення — близько 15 тисяч. Ці цифри свідчать про стабільну й активну аудиторію, готову взаємодіяти з контентом, що дає можливість для ефективного поширення проєкту через різні медіа канали та платформи.

Таке охоплення дозволяє створити глибше занурення в історії героїв і привернути увагу до важливих соціальних тем, що відображають реалії війни, підвищуючи обізнаність та підтримку у глядачів.

2.6. Висновки

Документальний проєкт «Долі війни» є надзвичайно важливим та актуальним в умовах сьогодення, оскільки він дає можливість глядачам побачити реальні історії людей, чий життя змінила війна. Проєкт задовольняє потребу в правдивій інформації, яка дозволяє глибше зрозуміти не лише масштаби трагедії, а й силу духу та стійкість українців у боротьбі за свою свободу. Цей контент має великий потенціал для патріотичного виховання як молоді, так і старшого покоління, що важливо в умовах сучасних викликів.

Структура медіапроєкту чітко визначена, що дозволяє ефективно передати історії героїв. Сценарна заявка забезпечує логічний та емоційний розвиток кожного епізоду, а візуальне оформлення та лексичні конструкції заголовків підвищують впізнаваність та привабливість проєкту. Використання мультимедійного контенту додає проєкту динамізму та емоційного впливу.

Завдяки сучасним технологіям відеозйомки, монтажу та постпродакшну контент проєкту є високоякісним і професійно виконаним. Всі матеріали відповідають правовим нормам і журналістським стандартам, зокрема вимогам Кодексу етики журналіста та законодавства України. Проєкт транслюється на ефірному телебаченні телеканалу «Бориспіль», публікується в Facebook та на YouTube, що забезпечує доступ до широкої аудиторії.

Зйомки проводилися безпосередньо в Бориспільській громаді, що додає проєкту локальної автентичності і дозволяє глядачам ідентифікуватися з героями. Особливість кожної історії, в тому числі позитивні та надихаючі кінцівки, сприяє додатковому інтересу до фільмів і підвищує емоційну віддачу.

Статистика переглядів свідчить про значну популярність проєкту, особливо в соціальних мережах, де деякі відео набирають понад 20 тисяч переглядів. Це підтверджує широкий інтерес до документального жанру серед різних груп глядачів, включаючи місцевих мешканців, людей, які постраждали

від війни, іноземних глядачів, професіоналів-документалістів, а також студентів і викладачів у галузі журналістики.

Прикладом успіху є роботи таких відомих авторів, як Васи́лиса Степаненко, Мстислав Чернов та Євген Малолітка, які продовжують демонструвати важливість документального жанру в сучасних медіа та його здатність впливати на громадську думку.

III. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. "20 днів у Маріуполі". П'ять причин подивитися фільм, який Україна висунула на Оскар. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c84kjlpgd7o>
2. 7 кращих українських фільмів останнього десятиліття. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2020/03/14/240188/>
3. Геннадій Кофман: «Документалістика — це кіно, яке не має меж». URL: <https://theukrainians.org/gennadij-kofman/>
4. Гавран І., Ботвин М. Документальне кіно в сучасному екранному дискурсі // УДК 791.43/.45/ ISSN 2617-4049
5. Десять українських документальних фільмів заборонених в СРСР. URL: <https://web.archive.org/web/20210125031807/https://www.cinema.in.ua/zaborone-ni-dokumentalni-filmy/>
6. Документальне кіно, вироблене в Україні й про Україну. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28320547.html>
7. Лішафай, О.О. Звукозоровий синтез у кіно і на телебаченні та мистецтво європейської звукорежисури. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». Т. 0, № 33. с. 66—74. URL: <http://arts-series-knukim.pp.ua/article/view/158290>
8. Сучасне українське документальне кіно: проблеми розвитку | Наукові конференції. URL: oldconf.neasmo.org.ua.
9. Три роки за сто: Як в Україні стало цікаво дивитися документальне кіно. URL: <https://web.archive.org/web/20210410111827/https://delo.ua/lifestyle/gremmi-350093/>
10. Шершньова К. Особливості розвитку документального кіно України у контексті жанрової специфіки мистецтва // УДК 791.229 (477) «19/20»

ДОДАТКИ

Додаток А

Розміщення матеріалів у Ютубі

Studio

Пошук у вашому каналі

Створити

Контент каналу

Відео

Аналитика

Відео зі списку відтворення

Редагувати в YouTube

Відео	Ведучість	Моніторинг	Обмеження	Дата	Перегляди	Коментарі	"Готовність" (%)
ДОЛІ ВІЙНИ Е син ригур життя війни, а вона стала надбавним тилом. Нага... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В першому фільмі ми розповідаємо про... 21:29	Для всіх	Увімкнено	Немає	18 січ. 2024р. Опубліковано	736	0	100,0% 12 оцінок "Готовність"
ДОЛІ ВІЙНИ Від учасника Революції Гідності до ретрансляції поранених на ... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В другому фільмі ми розповідаємо про... 22:34	Для всіх	Увімкнено	Немає	28 лют. 2024р. Опубліковано	264	0	100,0% 12 оцінок "Готовність"
ДОЛІ ВІЙНИ В родина захищає Україну, а вона стоїть на варті життя війни... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила повномасштабне вторгнення. В цьому фільмі ми... 21:56	Для всіх	Увімкнено	Немає	19 бер. 2024р. Опубліковано	420	2	100,0% 14 оцінок "Готовність"
ДОЛІ ВІЙНИ Вони обидві воячки, а згодом одна з них стала частиною... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В цьому матеріалі ви дізнаєтесь про двох... 22:38	Для всіх	Увімкнено	Немає	24 квіт. 2024р. Опубліковано	352	1	100,0% 13 оцінок "Готовність"
ДОЛІ ВІЙНИ Він побачив увесь жах війни за 4 місяці, вояків і здійснених св... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В цьому фільмі ми розповідаємо про... 22:21	Для всіх	Увімкнено	Немає	17 лип. 2024р. Опубліковано	187	1	100,0% 6 оцінок "Готовність"
ДОЛІ ВІЙНИ Алеся, заслужений на чужині за званост свої країні (Пол... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В цьому фільмі ми дізнаєтесь про когось... 48:35	Для всіх	Увімкнено	Немає	30 вер. 2024р. Опубліковано	18 521	97	99,6% 1 630 оцінок "Готовність"
ДОЛІ ВІЙНИ Коли втратив ноги, згадав про доньку і почав затикувати тур... Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В цьому фільмі ми дізнаєтесь про ветерана... 28:46	Для всіх	Увімкнено	Немає	23 груд. 2024р. Опубліковано	220	1	93,8% 15 оцінок "Готовність"

Додаток Б

Вигляд публікації з описом у стрічці новин

ТРС Бориспіль - офіційна сторінка

...

Про себе

Офіційна сторінка "ТелеРадіоСтудії "Бориспіль"

Редагувати

Сторінка · Новини та ЗМІ

boryspiltv@ukr.net

t.me/TRS_Boryspil

Просувати сайт

boryspilfm.live

Просувати сайт

Ще немає оцінок (1 відгук)

Редагувати деталі

Додати у вибране

Світліни

Переглянути всі світліни

ТРС Бориспіль - офіційна сторінка

Опубліковано Телерадіостудія Бориспіль

· 23 грудня 2024р. о 22:34 ·

Коли втратив ноги, згадав про доньку і почав затикувати турнікети | Супергерой на протезах | ДОЛІ ВІЙНИ

Долі війни - це документальний проєкт про історію людей, чиї життя змінила війна. В цьому фільмі ми дізнаєтесь про ветерана Сергія Літовченка, який втратив кінцівки на фронті, проте це не позбавило його жаги до життя. На початку повномасштабного вторгнення Сергій твердо вирішив, що буде захищати свою маленьку доньку від загарбників. Із освітою інженера він розпочав службу у лавах саперів 5 окремої штурмової бригади. Через пів року Сергій Літовченко отримав тяжке поранення і втратив обидві нижні кінцівки. Він пережив 25 операцій і жодного разу не зневірився, адже його завжди підтримують кохана дружина та донечка.

ТРС

БОРИСПІЛЬ

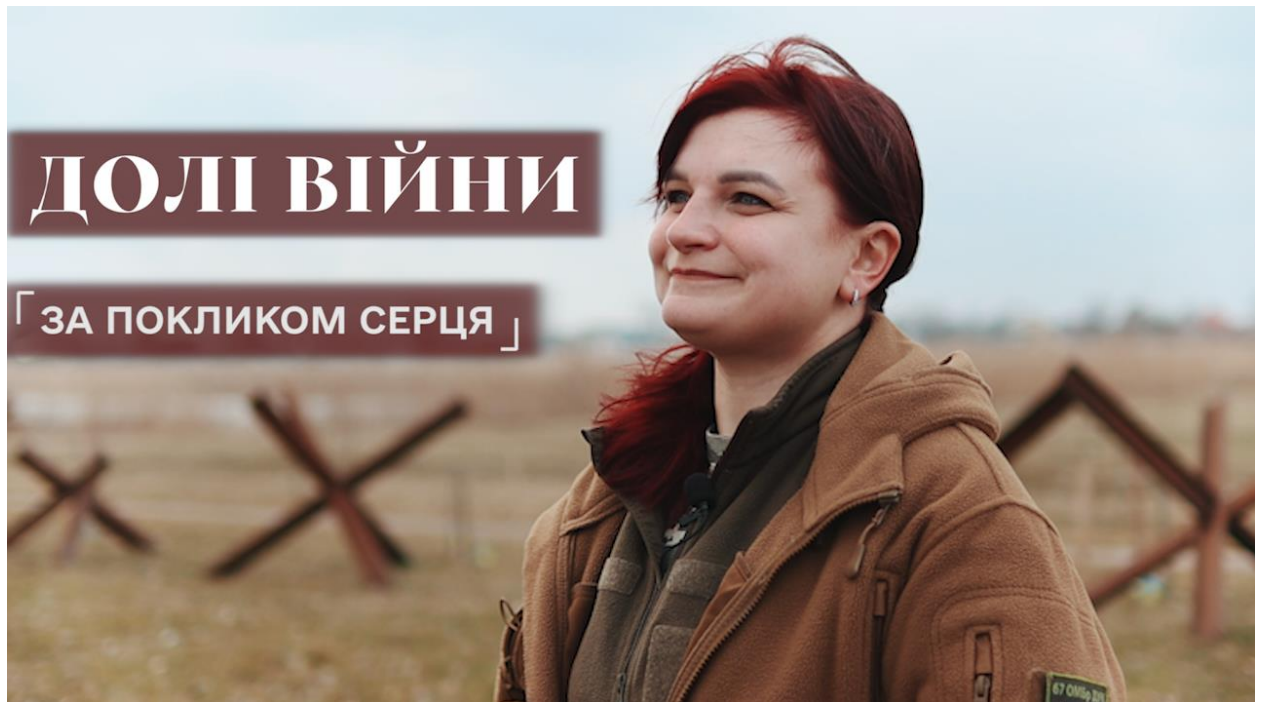
ТЕЛЕРАДІО

СТУДІЯ

0:00 / 38:46

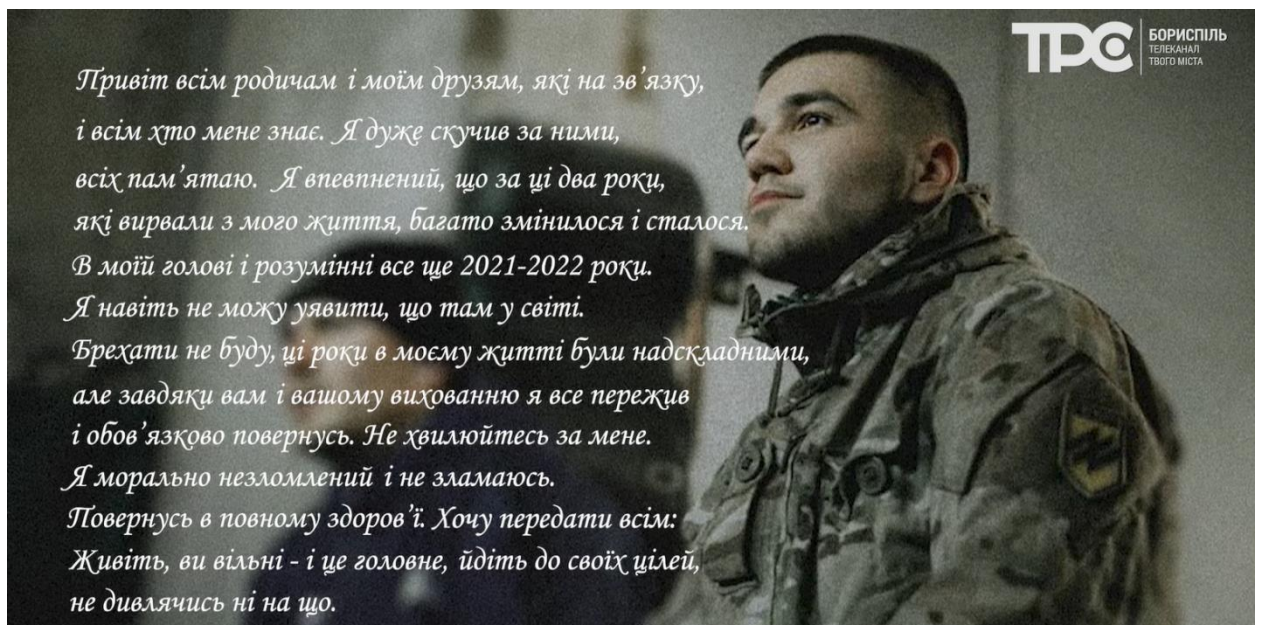
Додаток В

Прев'ю одного з фільмів

Додаток Г

Приклад анімації у фільмі

Додаток Д

Фото з особистого архіву героя у фільмі

V. ДОКУМЕНТАЦІЯ

Назва: Полонена незламність

Дата виходу: 30.09.2024

Нарізка уривків з фільму

(Фонова тривожна музика)

Мама: - З Азовсталі він як мені телефонував, то казав: “Мамо, ти бачила фільм “Чистилище”? Я кажу: “Ні, не бачила”. Він каже: “Тут як в Чистилищі”... на “Азовсталі”.

Сестра: - Написав Іван мені: “Про Микиту знаєш?” Кажу: “Знаю...” Я йому поставила запитання: “Як?”. Він відповів просто: “Танк...” Ми зрозуміли, що це танк спрацював по приміщенню.

Мама: - *Я такого голоса свого сина ще ніколи не чула.*

- *В кожному тілі мертвому бачиш свого сина.*

(На фоні архівні родинні та військові фото):

Закадр: Тримаючи своє новонароджене маля на руках, вона одразу відчула за нього страх. Тепер, замість теплих обіймів, Катерина отримує від свого вже дорослого сина Івана щемливі листи з полону.

Заставка “Долі війни”

(На фоні надихаюча музика, фото Івана зі спортивних змагань, зі служби)

Закадр: Хлопець з Борисполя Іван Черненко ще змалку захоплювався спортом. Частиною його життя була вільна боротьба та бразильське джиуджитсу. Своїй мамі він часто казав: “Як не стану відомим спортсменом, то буду їхнім реабілітологом.” Та доля на Івана чекала зовсім інша. Згодом до душі йому припала військова справа.

Синхрон: Мама: - *В тому форматі, в якому він бачив армію, йому не подобалась, хоча це вже війна була, це після 2014 року. На строкову службу він не хотів. Він прагнув в армії чогось навчитись, не марширувати по плацу, не застеляти ліжко... Але у військовий ВНЗ він не зміг піти, бо погано знав англійську. Тож, як склав ЗНО, вступив на екологічний факультет. Провчився там 1 курс - і йому не сподобалось. Мені одразу сумно від цього стало, проте він мене переконав, що прагнутиме до військової освіти.*

Сестра: - Він дуже довгий час не міг себе взагалі знайти як особистість. Його завжди тягнуло до спорту із самого дитинства. Завжди на тренуваннях, завжди з хлопцями. (Фонові фото з тренувань). В нього був друг Микита, якого він завжди так само надихав на це все. А на його прагнення щодо війська я позитивно відреагувала. Пам'ятаю, в нього в дитинстві була мрія - стати спецназівцем...

(На фоні фото зі служби, з другом)

Закадр: Враз його метою і головною мрією життя стала служба в 12 бригаді спеціального призначення «Азов». Його близький товариш, а згодом і побратим - Микита Белименко підтримав рішення друга, і з ним вирішив долучитися до війська. Відтак і розпочався шлях двох юних 20-річних бійців.

Синхрон: Мама: - Він так загорівся цим, казав, що вже хоче їхати на відбір ще на етапі рекрутингу. Вони з Микитою як приїхали звідти, такі задоволені були. Відбір вони пройшли і далі вже поїхали в Маріуполь, тобто в Урзуф. Це був 2020 рік, коли вони поїхали подавати документи, щоб пройти співбесіду, фізичну підготовку... Я найбільше переймалась, щоб він пройшов КМБ "Азову"... там умови максимально важкі... Проте йому дуже подобалась і атмосфера, і братерство їхнє, ставлення до військових. Як "азовський" шеврон отримав, був дуже щасливий. Потім там служба так його і продовжувалась...

Лайф: кадри вибухів, звук сирени, тривожна музика, кадри евакуації людей, кадри військових

Закадр: Проте, згодом навчання в полку “Азов” змінилось на справжні бойові завдання, а бійці бригади стали одним цілим. Початок повномасштабного вторгнення захисники зустріли з гнівом і люттям, жагу йти вперед і захищати не могло спинити ніщо.

Синхрон: Мама: - *Я пам’ятаю, що напередодні в мережі з’явились новини, що росія вже на кордоні стягує війська свої. Іван говорив, що вони повністю готові. Казав: “Ми просто рвемося в бій і чекаємо цього.”*

Сестра: - *Паніка, тривога, страх, невідомість майбутнього... Ми отримали від нього повідомлення: “Я їду туди, в Маріуполь”. Ці повідомлення від нього і його друга Микити були дуже короткі: “Я живий”... Я не хотіла нікуди виїжджати з міста. Я не могла... Потім мама мене переконала і ми поїхали у Львів і там провели 2 місяці. Це був найгірший період в моєму житті... Здавалося б, таке гарне місто, культурна столиця України... Таке гарне і затишне, воно просто здавалось мені сірим... мені все було ніяке... Іван постійно наполягав, щоб ми не повертались. Проте, я була дуже щаслива, коли ми повернулись в Бориспіль.*

Мама: - *Зв’язку було дуже мало. Я просила Івана: “Пиши мені хоча б крапочку в смс, щоб я знала, що ти живий...” (Тривожна музика) І коли він*

мені зателефонував... коли я почула його голос... я зрозуміла, що там все... погано. Я такого голоса свого сина ще ніколи не чула. Голос не те що безнадійний, ні, голос втоми... невимовної... (Фонові кадри боїв у Маріуполі) Він казав: "Нас б'ють з усього, чого тільки можна ще й авіація... але ми стоїмо, Маріуполь наш!" (Фото Івана в Маріуполі). Потім зв'язку було все менше і менше, а потім, коли його поранило, взагалі зв'язку не було і я вже зв'язок тримала із його побратимом. (Відео з дрону: штурм "Азовсталі") І коли вже на "Азовсталь" вони потрапили, тоді вже я втратила з ним зв'язок на 18 днів. Це були важкі 18 днів... Я по телевізору бачила, як там все бомблять, дізналась що потрапило в госпіталь, а я вже тоді знала, що він був поранений. Його побратими виклали це в соцмережі, а мені це відео показали з-за кордону. (Відео евакуації Івана). Я заспокоїлась, бо побачила, що він не покинутий.

Сестра: - У мене був шок... Полились сльози... Тяжко було... (Фото пораненого Івана). Після того, як він отримав поранення, почав часто виходити на зв'язок. Казав, що все добре, просив не казати мамі. Дуже хвилювався... Я вважаю, що це поранення врятувало йому життя.

Мама: - Він приховував від мене поранення. Це було легке, кульове поранення ноги на виліт, але кістки не зачепило. На той момент, коли його лікували, на "Азовсталі" вже ніяких медикаментів не було. Йому тільки перев'язки

робили. (Напружена музика, кадри штурму) З Азовсталі він як мені телефонував, то казав: “Мамо, ти бачила фільм “Чистилище”? Я кажу: “Ні, не бачила”. Він каже: “Тут як в Чистилищі... на “Азовсталі”. Люди вмирають, медичну допомогу надати неможливо... Хоча наші медики роблять все можливе і неможливе, рятують людей, але хтось виживає, хтось - ні...”

(Кадри виходу бійців з “Азовсталі”)

Закадр: Після 86 днів оборони Маріуполя, за наказом вищого військового керівництва України, оборону міста було припинено, українські бійці вийшли з території заводу, та пішли у полон за наказом «Про збереження здоров'я, та життя військовослужбовців». Місто потрапило під повну окупацію рф.

Синхрон: Мама: - На відео, де я побачила, як він виходить з “Азовсталі”, він просто йде впевнено... він так йшов, наче не поранений... Мене це приголомшило...

(Відео: бійці потрапляють у полон)

Закадр: У полон потрапило 2439 захисників «Азовсталі» з яких близько 800 бійців «Азову». Іван Черненко вийшов звідти з пораненням, невимовною втомою і несамоовитим болем, адже знав, поруч з ним уже не крокує його близький товариш Микита Белименко... (Фото Івана з другом)

Синхрон: Сестра: - Я не могла зібратись, одразу сказала мамі. Я була шокована... Потім написав Іван мені: “Про Микиту знаєш?” Кажу: “Знаю...” Я йому поставила запитання: “Як?”. Він відповів просто: “Танк...” Ми зрозуміли, що це танк спрацював по приміщенню. (Сумна повільна музика) Це було шоково... Як би це дивно не звучало, війна... епіцентр війни - Маріуполь, ти розумієш, що війна просто дихає кожному в спину. Я не могла уявити, що це може статись... Коли дізнались про Микиту - це розбило нас... (Фото Микити на жовто-синьому стягу)

Пауза

(Відео: бійці сідають в автобуси, на фоні їх голоси, шум з вулиці)

Синхрон: Мама: - *Ми знали, що їх везуть в Оленівку. Я одразу відкрила карту і почала цікавитись де це. Мені здавалось, що він так близько... Донецька область... І я пам'ятаю перший його дзвінок з полону... Це було 11 червня 2022 року. Я цей день не забуду. Я на роботі і мені тоді було взагалі байдуже на це. Для мене весь світ зупинився. Ми говорили недовго, десь хвилину. За себе він сказав, що все добре. Я навіть і досі не розумію як йому вдалось мені зателефонувати. Найцікавіше, що він не говорив про себе, а почав просити, щоб я його побратимові знайшла сестру. І я її знайшла. Ми досі спілкуємось з нею. Вона з Бородянки... І тоді з братом вони віднайшли зв'язок... Востаннє я чула свого Івана ще перед терактом, 20 липня. Ми тоді трохи довше з ним змогли поговорити. Він багато не міг говорити, казав тільки, що все добре.*

(Фонова напружена музика, кадри акцій на площах, відео з Оленівки)

Закадр: Ніч з 28 на 29 липня 2022 року назавжди залишилась пекучим відбитком у серці кожного. В Оленівці відбулося масове вбивство українських військовополонених полку «Азов». Від вибухів на території колишньої Волноваської виправної колонії № 120, де утримували українських захисників загинуло 53 полонених, понад 130 було поранено.

Синхрон: Мама: - *Я тоді думала, що зійду з розуму. Я бігала по квартирі і не знала куди себе подіти. Потім з'явилися списки загиблих і поранених. Вони злилися в мене в один список і я вже нічого не розуміла. Я весь час шукала своє прізвище і боялась там його знайти. І добре, що я його не знайшла. Мене дочка Софія постійно заспокоювала і казала, що його там нема. Потім сказали, що списки не коректні і ти починаєш впадати в паніку. Я дивилась на ті відео і фото, і в кожному мертвому тілі бачила свого сина... Я роздивлялась їх ноги і шукала татуювання, які в нього є. Софія постійно мене стримувала. Ти в такі моменти стаєш навіженим. Це було важко пережити.*

Сестра: - *Мама була дуже шокована, а я була більш спокійна. У мене було відчуття всередині, що він живий. Я його відчувала. Я навіть ніколи не думала, що в мене з ним такий зв'язок. (Дитячі фото Софії та Івана). За ці два роки полону він мені сниться і це не просто сні. Я його відчуваю... Перші сні - це було те, чого він потребував: губки, зубні щітки, їжа. Я думаю, це були його мрії.*

Мама: - *Мені було дуже важко, проте я на наступний день поїхала на мітинг до Києва. Тоді хотілося кричати на весь світ. (Фото і відео з мітингів) Я пам'ятаю, ми стояли на Софіївській площі і кричали, що Оленівка - це концтабір. Людей просто страчують і спалюють. (Пауза, фонова спокійна музика) А потім його товариш своїй мамі написав: "Мамо, з нами все в*

порядку, Діма і Іван зі мною, вони живі”. І я видихнула. Я пам’ятаю, коли мені надіслали це смс, я дуже зраділа. Хоча, легше не ставало, тому що ти розумієш: полон - це не збереження життя. Кожної хвилини їм загрожує небезпека. А потім почались обміни... І ти спочатку в надії і одразу ці сподівання тебе розбивають. Коли ти не бачиш в списку на обмін своє прізвище, ти наче вмираєш, а потім знову збираєшся. Ти і радієш за кожного, кого повернули, але сам все ж чекаєш. Після теракту в Оленівці, ми дізнались, що їх кудись перевозять і це було перед його днем народження, 30 вересня. Ми були в надії, що він повернеться. Ми були в передчутті. Проте, цього не сталося і їх повезли в таганрог. Це було 6 травня 2023 року. Це я дізналась від полоненого, який повернувся. Я дуже добре пам’ятаю той обмін. (Фото обміну військовополоненими 06.05.2023) Я знала, що мого сина там немає, проте я відчувала, що щось про нього дізнаюся. Мені той хлопець сам зателефонував і розповів про Івана. Він сидів з ним в одній камері. (Фонова спокійна музика) Він говорив дуже приємні слова. Він казав, що Іван дуже достойний боєць, він наймолодший там, проте один з найсильніших. Виявилось, що росіяни все знають про родини полонених, їх дуже цікавлять посади батьків і за це з них знущаються. (Фото родини, Івана на службі)

Закадр: Кожен день без звістки про Івана давався його родині тяжкими торттурами. Та згодом вони втратили зв’язок із ним на цілий рік. Жодного смс, розповіді чи новини.

Синхрон: Сестра: - Найжахливіше те, що твоя психіка звикає до цього, і ти просто чекаєш, шукаєш надію в будь-чому, у кожному обміні. Але ми не радіємо, тому що потім дуже боляче. Але він, попри все, завжди в думках. У мене було відчуття, наче він просто кудись далеко поїхав і має скоро повернутись. Можливо, це захисна реакція, ти якось блокуєш це в своїй голові, що це полон і страх, що їх катують, над ними знущаються, вони голодні, голі і в невідомості. Ще на початку повномасштабного вторгнення ми розуміли, що там немає часу ні поспати, ні поїсти. Коли ми сідали вечеряти, нас

заповнювало почуття провини, за те, що в нас є їжа, а в них -ні. І ти постійно про це думаєш. Два роки тому я питала в нього: “Як там з їжею, як з водою?” Зараз я б цього не спитала. Я розумію, що там жах. Я б зараз багато чого не запитала. Але він так само дуже вірив і казав: “Я буду вдома”. І коли він був на Азовсталі, ми обговорювали, що йому приготуємо, коли він повернеться. (Напружена фоновіа музика)

(Фото Івана зі служби, скриншот новини)

Закадр: І вже цього року, 23 липня про Івана почули всі. Соцмережами вмить розлетілась новина: суд в ростові-на-дону визнав Івана Черненка винним в участі в терористичному угрупованні і проходженні навчання для здійснення терористичної діяльності. Іван отримав вирок у вигляді 18 років колонії суворого режиму... Попри тривогу, страх і паніку, родина знає - він живий і відтепер вони можуть надсилати одне одному листи.

(Щемлива фоновіа музика)

Синхрон: Мама: - Коли ми отримали перший лист, це була просто ейфорія. Водночас, я дуже боялась прочитати щось погане, або між рядків відчутти тривогу. Коли я їх читала, я розуміла, що все нормально. Навіть переживши той жах таганрога... Він написав: “Я не зломлений і не зломлюсь. Для мене таганрог був пеклом, а зараз я в раю”. Я була просто в захваті, коли це читала. Він писав, що всіх дуже любить, за всіа сумує, писав своїм друзям.

(На фоні фото Івана з друзями) В листі було видно, що людина незламна. Я це відчувала. Він сказав, що йому допомогли такі ж ув'язнені, як він і тут трохи кращі умови. Вже на момент, коли я отримала листа, я відправляла йому посилку з усім необхідним. Я зробила це за добу, він навіть ще не знав. В листах він вмістив стільки любові і туги за рідним містом. Він написав: "Як там вулиці нашого Боріка?" Він додав ще дуже гарне послання: "Живіть, ви вільні. Використовуйте свою свободу на всі 100%. Там за парканом все можливо. Підтримуйте одне одного, допомагайте. Нема нічого неможливого, коли ти вільний". Отак він і писав, зрозуміло, що російською, бо там все перевірку проходить. Сказав, що де б він не був - виживе.

Лайф: фонові спокійна музика, начитка листа, вплив тексту на фоні фото Івана

Лист: "Привіт всім родичам і моїм друзям, які на зв'язку і всім, хто мене знає. Я дуже скучив за ними, всіх пам'ятаю. Я впевнений, що за ці два роки, які вирвали з мого життя, багато змінилося і сталося. В моїй голові і розумінні все ще 21-й, 22-й роки. Я навіть не можу уявити, що там у світі?! Брехати не буду, ці роки в моєму житті були надскладними, але завдяки вам і вашому вихованню я все пережив і обов'язково повернусь! Не хвилюйтесь за мене. Я морально незломлений і не зламаюсь, повернусь в повному здоров'ї. Хочу передати всім: живіть, ви вільні - і це головне, йдіть до своїх цілей, не дивлячись ні на що. Допмагайте і підтримуйте одне одного."

дивлячись ні на що, допомагайте і підтримуйте одне одного. Там, по іншу сторону паркана немає нічого неможливого, йдіть вперед і не зупиняйтесь, використовуйте свободу на всі 100%! Вірю в своє повернення.

Ваш вже дорослий син, Іван”

Синхрон: Сестра: - Там вже речення не просто Івана, якого я знала як брата, там слова дорослого чоловіка. Ти читаєш і розумієш, що це вже інша людина. Біль, гордість - це дуже велика палітра емоцій, ти не можеш навіть описати. Дуже боляче, що ось так він подорослішав... Це асбурд - говорити, що ми звикли до листів. Ти пишеш лист, тобі приходить відповідь через два тижні, це наче якесь Середньовіччя... І ти чекаєш... Це невимовне щастя - читати від нього хоч щось. Ще більше щастя, коли ти бачиш в листах, що це незламна людина. Всеодно від листа якась енергетика йде. Я чітко відчуваю, що він абсолютно незломлений. Він взагалі дуже сильна людина... дуже сильна... Все фізичне можна залікувати, це не так страшно. Морально - це найстрашніше. Тому, я чітко усвідомлювала, що його не зламати.

Мама: - Я пишаюсь своїм сином. Я не даю собі падати духом, бо мені здається, що він це відчує і теж буде слабким. Так само і мене ці листи дуже надихають і мені надають силу. Наші відповіді йому, листи друзів теж точно надають впевненості, що він не покинутий і не забутий. Звісно, відкрито ми

не можемо йому написати, як боремось за нього, проте я натякаю і пишу, що роблю все можливе.

Сестра: - Щира віра творить чудеса. І я в цьому переконуюсь з кожним роком. Я точно знаю, що все відбувається не просто так, все відбувається для чогось. До того ж, нас оточують дуже хороші люди. За цей час ми познайомились з багатьма людьми, яких так само скалічила війна. Беру приклад із свого брата, тому що, я думаю, коли він повернеться, він не захоче бачити розбиту, заплакану сім'ю. Він захоче бачити нас сильними.

Мама: - Я йому і в листі написала: "Ти навіть не уявляєш, скільки тебе тут людей чекає". Ми разом із такими ж мамами полонених всі, як одне ціле, спілкуємось, товаришуємо, бо тебе зможе зрозуміти тільки та людина, яка переживає те саме. Така ж мама, сестра, дружина... Ми так один одного і підтримуємо. Кожного тижня ми зустрічаємось на мітингах тільки на різних локаціях. (Фото мітингів) Мітинг нам дає можливість не тільки кричати про наших полонених, а навіть просто зустрітись з такими ж людьми. Так само я познайомилась і з його побратимами на мітингах. Мені дуже подобається з ними спілкуватись. Тоді мені здається, що я начебто поговорила зі своїм сином. Вони мені всі такі схожі в манерах, в жартах... Вони теж завжди раді мене бачити.

(Фото з мітингів)

Сестра: - *Як боряться? Виходять на акції, кричать, пишуть пости. Дуже шкода, що ці акції не впливають, вони лиш звертають увагу суспільства, проїжджаючих машин, закордонних ЗМІ. Це жахливо, треба кричати, писати, говорити про це. Всеодно, є небайдужі люди, які приходять на акції просто аби підтримати і ти дуже вдячний цим людям, які витратили годину свого життя на це.*

(Фонова повільна музика, фото Івана зі служби, відео з мітингів)

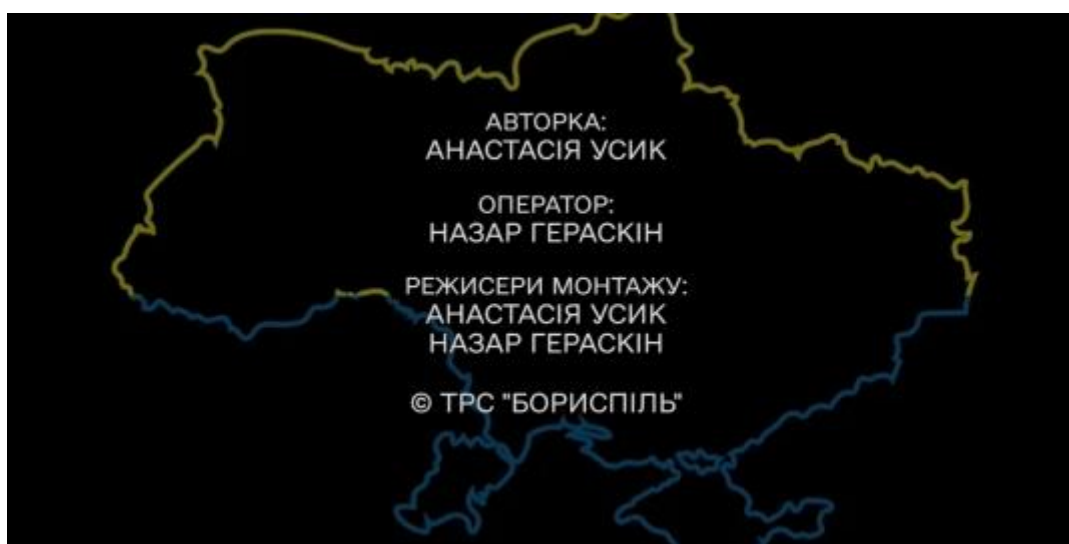
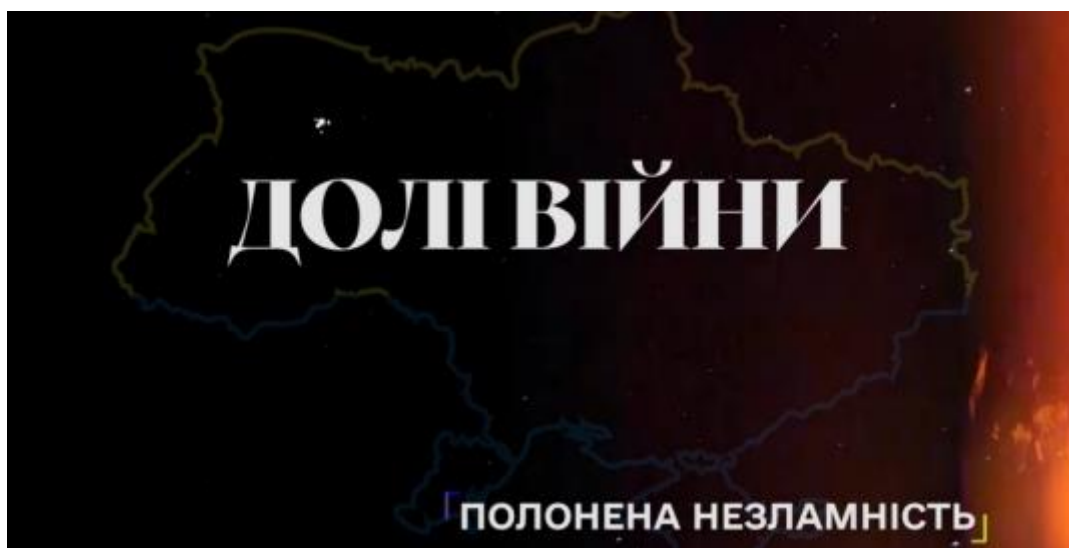
Закадр: Вони до останнього тримали рідну землю, а зворотнім відліком їхнього перебування на “Азовсталі” були людські життя. Зараз за їхню волю та свободу на мітингах і акціях боряться родини та небайдужі люди. Вже 2 роки вони на чужині вважаються злочинцями за захист своєї країни. Борисполець Іван Черненко розпочав службу в “Азові” у віці 20 років, сьогодні йому 26...

(Дитячі фото Івана)

Синхрон: Мама: - *Я пам'ятаю, коли він народився, а саме цей момент, коли я вперше взяла його на руки. Мої думки тоді були такими: “Господи, в який ти прийшов страшний світ”. Я не знаю, чому я так подумала, але мені дуже хотілось його захистити. Хоча, тоді про війну ще навіть ніхто й не думав, проте в мене всередині була тривога. А потім, коли через 22 роки це все сталося, я тоді все зрозуміла. Все ж, материнське серце щось відчуває.*

Титри

Опис до публікації:

Азовець, засуджений на чужині за захист своєї країни | Полонена незламність | ДОЛІ ВІЙНИ

Долі війни - це документальний проєкт про історії людей, чиї життя змінила війна. В цьому фільмі ви дізнаєтесь про юного захисника України Івана Черненка з Борисполя. У віці 20 років Іван розпочав службу в полку «Азов» - це була його палка мрія. Згодом його дорослішання сформували тяжкі бої за Маріуполь, оборона «Азовсталі» та полон. Сьогодні Іванові виповнилось 26 і на росії він вважається винним в участі в терористичному угрупованні і проходженні навчання для здійснення терористичної діяльності. Іван Черненко отримав вирок у вигляді 18-ти років колонії суворого режиму. В

своїх листах до рідних він пише про любов до них, рідного міста та про віру в своє повернення.

VI. АНОТАЦІЯ

Усик А. О. Документалістика воєнного часу: особливості створення авторського документального циклу «Долі війни». – Рукопис.

«Долі війни» — документальний цикл, який розповідає історії людей з Борисполя, чиї життя змінила війна. Проєкт показує силу українців через їхні емоційні життєві історії, поєднуючи відео-інтерв'ю з реальними фото- та відеоматеріалами. Акцент робиться на подіях на фронті та боротьбі в тилу, а також переживаннях героїв. Унікальність проєкту полягає в локальному контексті — історіях жителів Бориспільської громади. Мультимедійний контент поширюється через Facebook-сторінку телеканалу «Бориспіль», Youtube-канал та ефірне телебачення.

Ключові слова: війна, українці, життя, мультимедійність, документалістика.

ABSTRACT

Usyk A. O. Wartime Documentary: Peculiarities of Creating the Author's Documentary Series “Fates of War.” – Manuscript.

“Fates of War” is a documentary series that tells the stories of people from Boryspil whose lives were changed by the war. The project shows the strength of Ukrainians through their emotional life stories, combining video interviews with real photos and video footage. The emphasis is on the events at the front and the struggle in the rear, as well as the experiences of the heroes. The uniqueness of the project lies in the local context - the stories of the residents of the Boryspil community. The multimedia content is distributed through the Boryspil TV channel's Facebook page, YouTube channel, and on-air television.

Keywords: war, Ukrainians, life, multimedia, documentary.